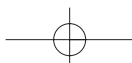
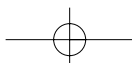
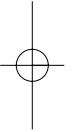
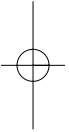

d.

Hana
Prošková

Zametačky
sněhu

Hana Prošková

Zametačky sněhu

Aurora

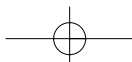
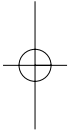
*Vydáno za finančního příspěví
Ministerstva kultury ĀR.*

© Dědicové Hany Proškové, 2004

© AURORA, 2004

ISBN 80-7299-071-3

Na ptáky

Neznáš ty také úsilí
být naživu a dělat, co se dá?
Podívej! Právě sem tam kroužili,
teď najednou se hejno pozvedá

Slyšíš, jak tichne pod křídly
vzduch bílý na dotek
Nad mlhu vyráží tříštěn kormidly
ten ostrý zvláštní skřek

Vzdalují se a mlha sbírá z nich
svou hustou vlhkou běl
Kdo jsou to? Nevíš? Právě o raccích
člověk tak málo přemýšlel

Chomáčky křiku, je nám všem
dáno být také dušemi?
Cítím, jak uvnitř plna jsem
výkřiku, jenž v ústech vázne mi

Zas kráčím starou silnicí
a vidím ptáky sletovat se
Kam táhnete, za jakým hlasem,
ubozí nebeští strážníci?

Děti z vajec, my, jež rodí hřích,
copak hledáme tam v oblacích?
a zpívám: Pahorky! Zelené pahorky!

Kdo tě volá, drobný národe,
tak jistě a pevně přes mořskou dál
A proč já, tak bědně svoboden
ten bezpečný hlas nepoznal?

Vzhůru! Tak dlouho nám bylo žít!
Čas přišel břímě odložit
a zpívám: Na moře! Umřít za mořem!

Jedlíci červů, lide drobných skryšší,
čemu nasloucháš, nebeská havěti?
Snad jsem moh slyšet Teď už neuslyším
Tak tiše hejna nad hlavou přeletí
Počkejte ještě, hosté výšek
Oči mi slzí, v hlavě tmí se
a zpívám: Pahorky! Zelené pahorky!

Skřivánku,
malá duše s drápky,
v nebi uvidíme pole slunečnic,
vichr se dotkne našich tváří a nesmírná obloha
vypije naše sténání

V noci budeš odpočívat
klidně v Božích ústech,
zemřeme, příteli, ještě tam budeme venku stát,
oblaka uvidíme
nad námi se hnát

Když přijde mráz a všechno
ztuhne, stromy jsou holé,
chudáci kosi sedí rozčepýřeni,
přitisknutí ke zdi

Když některý z nich se už nepoděsí
přibližujících se dětských rukou,
znamená to, že se k němu blíží spánek
s předzvěstí smrti

Ti druzí prchnou, aby se zas vrátili
za jídlem Příteli, volný ptáku,
zdálo by se ti hrozná nemocí prchat,
sebevětší plachost, touha
po úkrytu ti nepomůže,
svítání tě najde, bude na tebe svítit
slepé slunce

Ó, Lásko Boží, která šetříš
i umírání ptáků,
šetři náš stud,
nech nás k sobě přijít ve skrytu a v noci

Stromy

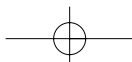
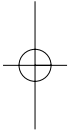
Bratříčkové z téže látky jako my,
tenhle život vás nezmučí,
unikli byste z každé železné pasti,
i kdyby vám hučeli do uší nevím co
Kde je ten neviditelný život?
Ale já jsem viděla nemocného chlapce, jak seděl na židli,
děvče mu stříhalo vlasy,
oba se smáli a žertovali,
zatím co obloha proděravělá soucitěm...

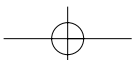
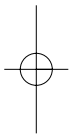
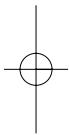
Ještě stromy

Děti,
přátelé nepostizitelného,
jaký stesk vás nutí, abyste odcházely pryč,
kráčíte si zelenou zádumčivou cestou,
tajemná zvířata,
vaše křehké, tak uzavřené duše
V noci je slyšet váš dech drobnější než dech ptáka,
vůně světla

Sbohem, sbohem, už vás nikdy nevidím,
jak pijete z řeky nepohnutými ústy

Na lásku

Ta dýmka, kterou kouří na mraze,
všecka ojíněná, jak se sráží dým,
je jako klid po velké námaze
A když ji přendá hmatem kuřáckým

z koutku do koutku, je v jeho pohledu
spokojenost, jíž se sotva ubrání
Pak dýmku posune zas do středu,
tak šťasten (uprostřed všech strašných čekání)

Když sedí u mne za stolem
a opírá si rukou spánek,
kouří a hledí do svých stránek
jako hoch nad svým úkolem

a někdy zvedne oči v brýlích,
ve kterých světlo rozstříkne se –
A já se ptávám v těchhle chvílích,
zda jen pro zkázu sešli jsme se

Když někdy sotva chápu, co mi říkáš,
ani nerozumím smyslu únavou,
v létě i v zimě stejně myslívám,
jak tvé ruce chladné jsou -

myslíš, že tě málo miluji? Což jsme se nesetkali
v ten nejhorší a nejkrásnější čas,
kdy Bůh nás potřeboval a vítr
tak prudce vanul, byl krutý mráz

a kdekdo na nás volal, ačkoli
jsme byli tak opuštěni, nebo zapřeš mi,
že jsme spatřili jak nikdy tolik ubohých lidí
s šedivými, toužebnými tvářemi?

Bez, lavičky, zas jdeme zavěšeni
parkem, který je měsícem zatopen
Tu vzhlednu na něho ze strany – Ten to není,
ne, už to není dávno ten,

který tu se mnou šel, teď je to někdo jiný,
však co jsou léta? Nic Však jak to rozeznáš,
má bědná láska, láska je přec těž;
však tehdy ožily ty dlouhé modré stíny

a obklopily nás a to vzbudilo ptáky,
kteří hned spustili, a tváře hlídačů
se na nás dívaly skrz husté bílé máky,
jestli mě nelíbá a jestli nepláču

To byl takový shon! Však teď tu nikdo není,
hlídači odešli, a když s ním líbám se,
slyším, jak řinčí dráty, zaskřípění
žerdí v ulici... přec jeho milá jsem

Říci, jako se říkává,
když těžko je na vše se ptát
Kde je ta chvíle, kdy zůstává,
kdy člověk přestal být mlád?

A když nás jeden den požádá
všechny své síly dát
Být unaven, to se jenom zdá
To ještě je člověk mlád

Tehdy ne... Tak rychle mé žíly
ke stáří netlukou,
tehdy ne, když položili
mé dítě do rukou

Tehdy ne Jedna chvíle vyšlá
z hříchu, jdouc za bédou,
tehdy to bylo, když jsem přišla
poprvé za tebou

Vší tou láskou, něžností, vřelými slovy
nebyli jsme si blíž,
vším vzdorem, tvrdými slovy, vším krutým a zlým
nebyli jsme si dál

Tím nejlepším a nejněžnějším jsme hřešili proti sobě,
kdežto naše nejhorší
bylo plné lásky a pochopení... Tolikrát
jsme pocítili na ramenou dotek osudu

Říkali nám, že jsme si ani nemohli víc ublížit,
ale co tu znamenalo utrpení? Nic,
jen to, že jsme si už nemohli být radostí,
ale něčím jiným - čím?

A ty, co kromě zlých vtípů
jsi doved povědět
Mně usedalo srdce
a slzy nechtěly zpět

A tvoje úsloví, způsob,
jenž sebou pohrdá,
dovolíš, ať si kdo myslí
o tobě, co se mu zdá,

a jsi-li někomu k smíchu,
necháš ho - buď mu přán -
jako bys na svůj účet
věděl cos lepšího sám

A když si nACPáváš dýmku
pozorně, bez hnutí,
já mrkám, sotva snesu
to divné pohnutí,

a když ti pak plamínek sirky
do tváře zasvítí,
já sedím ve svém koutku -
Umřítí! Umřítí!

Utiš se... Den se nevrátí,
který minul Teď všichni spí

Podívej, leží objati
v náručí vinní s nevinnými,
jak smísili svou krev. Pod oblohou
propast jim zeje u nohou
„Nebe nahoře, nebe dole,
hvězdy nahoře, hvězdy dole,
vše, co nahoře, vše i dole,
rozumíš-li... “

Noc blízko dni –
jak spící jsou si podobni!
Spletení vlasy, dech nejtišší –
ach, Pane, pravda, že je rozliší
tvá ruka? A jak rozdělí
objetí strachu, klubko bídy,
v němž leží všichni, dobří i zlí?
„Nebe nahoře, nebe dole,
hvězdy nahoře, hvězdy dole,
vše, co nahoře, vše i dole,
rozumíš-li...“

Ach, je to podlé být tak odolná
a zase poslouchat, přijde-li nebo ne –
vrznou-li dveře, zaskřípne-li klíč,
kroky na schodech jsou si tak podobné...
Řekne: „to jsem jen já“ a bude vědět,
že já ho přivítám,
však neví, necítí, že moje láska k němu
je nehezká a stará, samý šrám

Okna jsou zastřena v té hospůdce,
a přece večer svítí celé průčelí –
to, že snad lidé nechtějí, aby je někdo viděl,
když jedí nebo když jsou právě veselí

Ovšemže to nikdo nemá rád, to chápu zcela dobře,
ale jak já mám poznat, bědné naděje,
jestli snad přece nepřišel tam, kde sedával se mnou,
a vejít sama dovnitř vždycky krušné je

Ale když projdu chodbičkou, mé kroky zaduní
v hlubinách stěn jak chabou výstrahou
a klika zaskřípe: Jaká jsi nedůsledná,
proč poslalas ho pryč, když nyní hledáš ho?

Měli bychom mít také radost
- řekl to svatý Tomáš, ten to přece ví -,
když se dopustíme zas a zas
špatného skutku... Z naší nízkosti
můžeme lépe poznat tajemství
Boží lásky A člověk má být věru překvapen,
že nejednal ještě hůř, a také nezoufat,
protože je mu podobné jednat co nejhůře...

Ach, milý svatý Tomáši, já nyní právě hledám
tu radost, ke které mám mnohou příčinu
Není-li jenom sladkou odměnou
očistěných srdcí, která žízní
po pokoře, ať raduji se také
tak mnoho, jak mi teď stydno nad sebou

Můj Bože, vždyť já vím, ta stará paní,
bývalá bardáma, která k nám chodívá
a dělá výstupy a lže, je na tom lépe,
když je sama, nemusí právě lhát,
jistě se lépe modlívá

O sobě říká: Chuděrka... To když je u lidí,
nahlas se lituje, co všechno zakoušela,
však nějak přece ví, že Bůh jí nekřivdí,
když musí žebrot u kostela

- Je to strašná ženská, řekla jsem,
nemohla jsem snést, jak zvrací oči v sloup -
A přec, jak sestry v totéž doufat chcem
Nad tou i druhou se rač ustrnout

Když jsem s ním, je mi hrozně z toho,
jak začínám být nedoslýchavá vůči hlasům mrtvých
Když nejsem s ním, je mi teskno
Když jsem i nejsem s ním, je mi hrozně, neboť vím,
že láskou k němu ztrácím napořád všechno,
co na mně míval rád,
a potom přijde sen: že se známe, když byl malý hoch,
hrajeme si spolu, vtom jeho matka
vyhlédne z okna v zástěře
a řekne mi: Běž si jinam hrát,
vždyť je ženatý, že se nestydíš!

Už na tom nezáleží, jsem-li rozumná,
má smutná upřímnost je stejně bez ceny
Víš, tehdy po prvé, jak jsi mi připadal
pevný a dobrý, moudrý, zkušený,

vším nade mnou a tolik laskavý,
žes právě na mně utkvěl pohledem
A přece, kdybys mě byl tehdy nechal jít,
bez tebe stejně klidně žila jsem...

A teď... nic z toho nejsi pro mne; nejsi už
ani tak moudrý, i s tou zkušeností vší,
ani tak dobrý... Však teď, Bůh to ví,
žít bez tebe, oč je to krutější

Ta milá Lucie, s níž kdysi rozmlouvala
matka Boží, když ještě byla malá,

už je z ní stará jeptiška, však ještě jednou prý
dostalo se jí daru proroctví,

snad že je těžko žít a představit si,
že by už nepřišla Ta, která přišla kdysi...

- Tohle mi povídal jeden pán, zabalený do šály,
brýle měl zaroseny,

jeho kabát byl nový před dvěma válkami,
šel se mnou z kostela a cestou říkal mi,

že houstne ovzduší zkázou a odpíráním
milosti Boží - Třebaže se bráním,

já také odpírám... co bude s námi,
pak-li i Ona mluví jenom výstrahami?

Zatím se děti šťouchaly, a k tomu v jízdni dráze -
Ach, velkou úzkost za zády, já věřila té zkáze,

však přece jsem se pohádala s pánem s brýlemi...
Snad to byl prorok Jonáš, možná, zdá se mi -

Kdyby to na nás mělo přijít, jak říkala
malá Lucie z Fatimy, něco osudného, trest
za hříchy světa, když sama Panna Marie
nemůže rámě Syna udržet,
něco, co je zbožným zřejmé, co je napsáno
v každé hrozivé události všem na očích,
něco hrozného, o čem z každé věci
i sebemenší věštbu mohou číst,
jak říkalas, Lucie, že je to příliš velké zlo,
co volá bezpříkladný trest... Ach, malá světice,
leccos krutého už dávno žili jsme
ve strachu, co je, ze zítřka nejvíce,
my víme, že tebou mluvil Bůh Však zapomněla jsi
něco dořící Proč o tom neřeklas,
že až to na nás přijde, přijde též náš Pán
zděsit se toho s námi, s námi umřít zas?

Ať už mám bílé vlasy, lásco má,
když neumím tvou tíhu snést -
Ať napadá prach zimních hvězd
na mou hlavu, ať zasněží,
když s tebou i bez tebe nechci žít,
a pak se už ke mně nevracej!

Ať už mám bílé vlasy, lásco má,
ať ochladí mou hlavu Jako sních
zasype stopy kroků tvých
a usnem Srdce neoblomné,
bude-li to dost dávno pro mne?
Ať už mám bílé vlasy, lásco má...

Až přijde jaro, vyjdem do ulic
zkřehlí po zimě a sluncem trochu oslnění
s veselou kapelou, co bude vyhrávat,
staří dělníci, babičky, hubená děvčátka –
a všichni vytáhneme na Vzkříšení;
půjdeme z kostela a potom po hlavní
(jako by On tam neměl zakázaný vjezd),
kapela napřed, děti... to bude strkání,
až zazní z plných plic, že z mrtvých povstal jest;
i já tam budu stát, však budu se bát blíž,
to, že mám milence... také tu někde je...
Najednou: Už tu jsou A odzadu
začnou nás rozhánět, nás, bedné hříšníky,
třeba neděláme nebi žádnou parádu,
je z toho poprask velmi veliký...
To v Písmu přece není, o tom není zdání,
že zatkli znova Pána našeho
hned po Jeho zmrtvýchvstání?

A pak? Co pak? Nu, podzim zpátky je tu...
nedal na sebe dlouho čekat, jako strach
Kde zůstal onen zástup, kočičky, zpěv, vřískot klarinetů,
volání „jen to zkus!“, andělské hossanah,
kde zůstalo to všecko?

Že si jednou budeme cizí? To není možné
Proto, že jsme se milovali? Ach, proto ne,
ani proto, že kde byla láska, stesk
po ní dlouho nemine

Proto, žes byl tak dobrý k lidem,
když bylo tak smutno venku U tebe
nebylo veseleji V trudném čase
žil jsi tak tak, říkal jsi, jak to jde

A když jsi přišel o dýmku, svůj polštář i svůj klid,
někdo by řekl Dost! a už nic dál,
tebe však nemohli ničím příliš udivit,
na rozkaz jsi přivykal a odvykal

A pak, když osud neřekl „Až sem, a dál už ne“
a začal sis připadat směšný, od kdy, jak a čím?
tvé vlastní srdce ti upřelo jako lakomec
každý tvůj dobrý čin

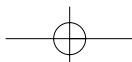
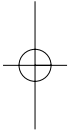
Jak vypadáme uboze,
jaký jsme to ubohý pár
Kde jsou léta mládí, kdy chtěl každý z nás
být hodně brzy spasen, mrtev nebo stár

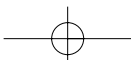
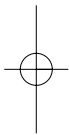
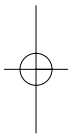
Tvůj klobouk už dávno není vznešený,
tvé boty dokonce vážnost ztratily
Neměl bys tedy stále hluchý být
k prosbám záplat na své košili

A naše láska - Bůh nás nezbavuj
té bídy, třebaže jsme nevděční
Když jdeme na ulici kolem zrcadla
myslíme oba - Co si počnem s ní?

Můj starý druhu, kdo se znají tak,
a přesto milují, v ledačem nepřáteli jsou...
Ale až umřu, chtěla bych se setkat
tam jednou s drahou tváří tvou

Ti druží

Zvolna jsme vedle sebe šly
tak klidně, pomalu,
stará paní s velkými skly,
asi po operaci zákalu

Říkala, že ji trochu tíží na nose,
také lehčí, vzdušnější by měly být...
Říkala, že je večer, ač nestmívalo se,
nato zkoušela své brýle lépe nasadit

trochu jinak, s větší nadějí,
pak se mi zahleděla do tváře
„Jste podobná na maminku, pozdravujte ji,“
řekla vesele, „nos, oči, ústa, že?“

Můj Bože, já ji znala před léty, však tehdy měla
v očích cosi tvrdého, rys chladný, utkvělý...
Všechno se smazalo, jak všecka zdrobněla
za brýlemi, a slepé oči jí tak něžně hleděly

Mají někdy tak ošklivý výraz,
ale tak dětský, když spí, a tak bolestný,
když myslí, že se na ně nikdo nedívá
Tak často se dívají ústy

Ale když potkají hluchoněmé dítě, myslí si,
že je měla matka umořit hladem,
ale jejich duše tak uvězněná do smyslů,
marně se pokouší uvidět stromy

Ne, není to příliš velké místo, proti němuž
lidské srdce v hrudi má pro sebe
ohromné rozlohy svobody
- Ubohé hluchoněmé dítě křičící rukama
Vždyť to není ani rozumné, za staženými záclonami smyslů,
s tolika divnými dojmy jako se zástupem
poděšených zvířat...

Ubohé malé
hluchoněmé dítě křičící rukama,
ubohá duše, kdokoli z vás dvou to ví lépe

Tolikrát jsem jí nebyla dobrou přítelkyní,
a přece jsme tu stále vedle sebe
obě plné lítosti

Její děti, mé děti, její děti, mé děti,
ty se smísily snáz než naše srdce,
a přece ta, která předejde druhou,
bude tu živou pevně držet za ruku
„Proč jsi mne nenechala, abych ti mohla věřit,“
řekne „Proč jsi mi neodpustila dřív,“
řeknu já „Proč jsi nebyla věrnější,“ řekne ona,
„nechala jsi mne samotnou“ – „Ne, to je lež,“
řeknu já, ale až náš spor pohltní tma, ach ještě ne,

říká, že se bojí sama, ale je statečnější
se svou vzpurnou hlavou a náročnou láskou,
říká: Nemůžeš... Nepochopíš... Nevíš...
schovávají své nejvážnější otázky až na potom
pro všechny své, i pro toho,
který ji nenaučil, jak doufat

Někdy jsou šaty těžké k nošení,
příliš těžké klobouky a střevíce
Duše si nemůže obléct punčochy,
když touží po jednom
Svých hříchů zbavit se
Když večer usedá na pelest, odkopává
pokrývku příliš těžkou, vzdává
své díky jenom steskem – Paní duše,
vyjděte ze sebe! – Tu sahá po kartáči
na vlasy Kéž usne v pláči

Vrací se k myšlenkám a zas jim utíká
Nechává po mytí mokrou šlápotu
Marně natahuje svého budíčka,
stejně ji neprobudí k životu
– Ach, učňte to! Ještě dnes, ať noc
se změně v temnou noc, kéž otevřete,
vezmete za kliku a zticha vyklouznete,
zatímco všichni spí Ach, paní duše –

Pak kouří v posteli, čte knížku, odkládá
sponky z vlasů na malý stolek smutku
Shrnuje polštář pod záda
a ještě hledá knoflík od živůtku
Ale když usne, otrásá se celá
vzlykáním, o němž neví bdící

- Řekněte prostě, že jste zapomněla,
paní duše! – Ráno bledná
zas sedí smutně nad střeží

A věčně zapomenuté věci,
jež všichni stále hledají a radí se,
jak je co nejlépe najít – Jistě se najdou!
Ozvěny veselých hlasů
prohledávají křoví podle systému,
který byl napřed umluven
A hádka, do níž uhodil vítr,
se rozčeří v kola a rozplývá se
dřív, nežli našli
Tam, v hromádce písku,
spí dosud želvička a ve slezu hřiště
zůstala kriketová koule Kroky hráčů
už nejdou pro kouli... Jak to, že nechali zrezivět
škrabku na trávu, kterou si tahali z rukou
zaujati škrabáním?
A která nicota jí nicotné věci? A ti, kdo žijí,
odešli odtud? – Však pohled' jen,
tam v altánu s namalovanými sovami
dědeček a babička hrají halmu
a vědí nyní víc, než se jich možno ptát

Veliké přání ví, jak dojít na ten práh,
kde dítě postávalo v myšlenkách

za dveřmi pracovny, kde odehrávala se
tajemná rozmluva A zatím, v jiném čase

pracovna ztichla, starý dalekohled
podržel místo, však věci začaly bolet

a psací stůl... čím to, že býval větší,
když na prahu jsi chytal střípky řečí -

a teď je chvíle stisknout kliku tiše
na znamení, že někdo z malých přišel

a chce se dívat v knize na dreadnoughty
Vtom se čas vzdmul, přelil přes temnoty

jak vlna... Vstoupíš, zalykneš se prudce
a vidíš ho... Tam, s cigaretou v ruce

u stolu, s plédem na kolenou
A víš, co všechno nedopověděno,

co všechno ještě měli jsme si říci
Tu obrátí tvář zvolna Čase hřmící -

co všechno spolu ještě řekli bychom
A cítíš – jednou přeručí to ticho

odpověď, k níž se srdce sbírá,
ruky vztažení přes velká širá –

Bojím se, že každou záludnou vteřinu
stárnou mí rodiče,
tajně, abych to nepoznala,
kdežto mně vzhledem k nim hrozí dlouhý život
jako dítěti, které cítí, že nikdy neumře,
nezmění se, také neroste
(Jeho míra vždycky náhle poposkočí,
když stojí těsně u dveří s pravítkem na hlavě)

Necítím rozměry svého života,
jen když se na mě podívá maminka,
najednou jsou ohraničené Kdykoli
se mohou oddělit

Najednou je tu nebezpečí smrti Dítě
(které neroste, také neumře) zmizelo,
v rachotu času vidíš děvčátko, které je tvou matkou,
chceš jí podat ruku, aby se nebála,
hledáš ji potmě jako ruku
svého dítěte Ale bojí se méně,
než když byla pro tebe skálou pevnosti,
když bylo samozřejmé, že půjde všude napřed,
a najednou člověk pozná, že se držel ruky dítěte
chvějícího se strachem

Nevidět její tvář, jen stín, jenž kráčí za ní
jak kdysi za děvčátkem Ocílku
a troud, které potřebovala
k rozdělení ohně Mísidlo těsta,
nádobu na popel a lopatku,
tam se skrýt do stínu jejích věcí,
kterými zacházela jako dívka
připravující oběd A brala do rukou
ocílku, troud a malý pohrabáč
jak její matka a babička,
které se staly příbuznými
věčného Boha... A sladký stín
jejich náradí ať přikryje
viny a bolest... zatímco přemýšlí
nad mísidlem o hořkém utrpení
Dítěte, jak jí bylo slíbeno

Ach, to by byla hrůza, kdyby má babička věděla,
kdyby o mně věděla... Přes pochmurné pahorky
s divokými trsy lopuch, přes dalekou pláň
hledí malá přísná hvězda mé babičky
potopena do moře vidění... A tak se dívá,
skrytá a neoblomná, blízká, vracející se
s vlídnou tváří nebo tou, kterou znal dětský strach
Tehdy, ovroubena šedými lokýnkami,
veliká jako rostoucí hněv,
když dítě řeklo ošklivou nadávku
a nemohlo ji vzít zpět a zastavit babičku
rostoucí do pohromy...
Ale nyní ví vše, proč bylo všechno tak,
už ví, už ví... A nablízku,
usmířena, tak těžko usmířitelná,
dívá se mořem vidění přes dalekou pláň,
za níž se zvedá pohoří hranice

Tam rostou jalovce, a když svítí měsíc,
jak bílé jsou hromádky štěrků,
vysoké trávy se pohnou ve vánku
a vidíš, silnice jde starým směrem
Řada stavení v soumraku už necouvá
Ze tmy olysalá alej
se slovy dávno pronesenými
- Ne, s tímhle by se mělo něco udělat -

Musíš jít rychleji a dohonit je
na vinici ožrané krůtami,
kdy vinička a chov krůt se octly v rozporu
a vítr honí sem tam staré hádky,
zatímco hejno krůt v měsíčním svitu
dosud ozobává vinici

Dost... Zastav se...

a odstup z cesty Někdo sem kráčí
tak známým krokem V prstech cigáro
zamyšlen jako dřív Nyní ho neoslovíš
Jen počkej chvíli, počkej maličko,
až půjde nazpět

R. V. *

Starý pokoj má cizí nájemníky
a kroky na schodech jsou dávno umyté
Však známé dveře – mluvíte, naděje –
říkají, že se vrátíte

Večer se sem vracíte opuštěné hádky
o tom, co má být, co jest,
veselý dupot ze schodů při svíče,
však vás tu nenalézt

A v půli přetržena věta
a výklad přerušen
– V kolik hodin se všichni odmlčí?
a pak Být připraven je vše

Sedlina kávy zbyla v konvičce
po těch, kdo pili Nasloucháš němě
té druhé půlce přetržené věty
Co je důležité A co méně –

(* Růženka Vacková)

E. R. *

Když byl nemocen, myslel právě na to:
Viděl zástupy mužů krácejících
listnatou alejí, kteří se pozdravují,
protože už vědí... Všechno je zjevné,
už pochopili Zbývá jen očekávat -
Zelená alej poznání! Pozdravují se,
když čekají Toho, koho už nemohou minout,
a hledí na sebe, jako by se poprvé poznali,
když se minuli dřív Tak krácejí
starou silnicí na břehu říčky...

A mezi nimi,
právě v tom zástupu kéž uvidím
- buď odpuštěna opovážlivost - obličej toho,
který o tom pověděl, když byl nemocen -
Buďte zdrav, buďte zdrav, pane! - A umřel dřív,
než jsme ho mohli znát

(* Emanuel Rádl)

U vás je tak teplo,
tak útulno...
Venku je krutý vítr,
lidem stahují šaty...

Posílají je pryč s cedulí na zádech,
protože jsou němí,
jsou to vlastně jen děti,
pohlédněte na číslo bot maličkových...

Mluvme o Kristu...
Ach, teplé útulné nebe,
kde topí andělé
ve velikých kamnech....

Řekněte, že se vrátil k nám,
jeho místo u kamen je prázdné,
odešel do tmy a do noci,
a jestli měl zimník, Bůh ví...

Jistě se vrátil k nám,
amen! - Jen oči se vyhnou navzájem,
jako by se bály ptát:
Milí, jak budeme žít?

Když se mnou cizí slečna spává v pokoji
(v pokoji s těžkými záclonami)
ne z přátelství, jen tak, jen když se zabojí,
někdy se zasteskne a nechce se spát samy –

tu vídám její hlavu na polštáři,
cizí a namaštěnou, slyším její dech,
ačkoli nespí, jenom se tak tváří;
a potom ležíme obě dvě na zádech –

Pak jitro noci cizejší, jak den nám naměří
společné chvíle, dokud nepoklidí,
nikdy nezapomene, ač v Boha nevěří,
říct před snídaní, že Ho nenávidí,

že lidstvo miluje a šťastnou budoucnost
Zas v noci vidím na posteli
(přečetla stránku, vypila svůj mošt)
Myslím: Snad jsme všichni Jeho nepřáteli –

proč jen nás miluje, čeho se přidrží,
co se mu na nás líbí, na čem ulpí, na čem?
Ležíme v posteli tak jako nad strží
Slečna se natáhne a cvakne vypínačem

A když mi někdo povídá, tak vtipně, vesele
o lidech takové divné věci,
o někom, kdo jak vstane z postele,
svou duši uvolňuje jako ptáčka v kleci
a modlí se místo u oltáře
před zrcadlem a zkoumá stav svých myšlenek,
až prý vidí mlhu místo tváře –
tak prý se to jeví navenek,
je mi tak smutno, že stesk, který mám,
se staví mezi mne a všechno chápání
Proč v ničem, v ničem nám nebrání,
proč pravda nepřekáží námahám
toho pána, jenž cvičí v pyžamu
před zrcadlem, proč je tak opuštěn,
proč nezbývá mu nic než touha nebo sen,
proč Slitování vědět nedá mu?

Zametačky sněhu

Zas tolik světla na římsách těch smutných
pochmurných činžáků

Hle, dvě stařeny v čepicích a palčákách
smetají sníh z cesty Děfátku,

a když se zrovna nehádají, jistě mluví o tom,
proč se Pán narodil v ten pěkný zimní čas
anebo že v těch jižních krajinách
nikdy nebývá sníh ani mráz?

A kdyby někdo náhodou chtěl umřít, lehnout do sněhu,
– i v čase vánočním by možná byl tak zlý –
jistě by ho našly, zatřáslly by s ním
a vzbudily by ho a domů poslaly,

a kdyby nechtěl se jen tak dát poslat domů,
ještě by nadával a spílal za život,
vzaly by ho k sobě na skleničku rumu
pro Pannu poutnici a její svatý plod

A pak by seděly u kamen jako vždycky
a zapomněly by, že s penzí nevyjdou
a že je nechají odřít tu krušnou práci,
když v domě přece mladší jsou

Ten cizí pán dnes večer v tramvaji
opřel si o mne hlavu Málem spad –
a já už nemohla sedět víc na kraji
Byl totiž opilý a chtělo se mu spát

Rychle jsem vstala, hned jak dotkl se mě
On spadl na lavici dolů obličejem
Nechtěla jsem ho nechat usnout na rameně
Někdy se prostě nepřimějem

Ale pak, když ho budila průvodčí
a on se strašně snažil sedět zpříma,
pak si tlačil pěsti do očí
– Ach, kdyby tu byla svatá Kateřina,

ta by nevstala, jistě by podržela
jeho hlavu a nechala ho spát –
ne, ta by si ho sotva ošklivěla
být ona místo mne a tohle se mu stát,

jistě by nevystoupil klopýtavě
nadávaje na rudé i boháče
(všechno se mu nějak spletlo v hlavě)
– až zmizel Pak mi bylo do pláče

Ne, to nebylo hvězdami
Snad že na tom nádraží se sešlo
mnoho příbuzného smutku,
přitom ani dva k sobě nepatřili
Tu jsme se podívali na sebe
Byla to pouhá možnost zázraku, která nás zkrušila
Byli jsme v možnosti už před Ním
Někdo zakašlal, všichni jsme kouřili,
až na tu paní, která schovávala tvář
ve velké nákupní brašně
Nevím, co se odehrálo Snad si velká milost
spletla cestu, může-li se splést,
anebo byl mezi námi někdo Bohu zvláště milý,
takže v něm objal všechny, kdo tu stáli
Nikdo z nás v tom okamžiku nezemřel
Nevím, kdo z nás toho litoval
Podívali jsme se na sebe ještě jednou
a vyšli jsme ven na nástupiště

Kde je ten most
svatého Ludvíka krále,
který se zřítí v pravý čas,
kdy člověk splnil úkol
nepochopitelný i jemu,
kdy může už jen ztrácet,
zatímco druhé mosty
podpírány zákony tíže
pusť na druhou stranu celé náklady bídy
Most svatého Ludvíka krále
povolí pod jediným srdcem,
balancuje nad propastí
napjatý jako struna -
ale kde je tvůj most
svatého Ludvíka krále?

Vyčítala mi mé mlčení,
které je známkou pokrytectví, říkala –
Namítat, ptát se, hledat nápravu,
tím odstraní se kořen přemnohého zla...

V každé, i sebemenší věci, řekla přátelsky,
můžeme prospět pravdě; jen ne mlčením...
– Ó, jistě že má Bůh helvíty zvláště rád
a v radosti se jednou sejdou s ním

a zasednou po pravici proroků
a knihy příkazů a zákazů s plesáním otevrou...
však mně se chtělo – odpusť Bůh – raději zůstat venku
s těmi, kdo vysmívají se a mlčí, vzlykají a lžou...

Nějaká strašná zívist stála na chodníku
Bylo to ve svátek Jeho těla, tehdy v cizině
průvod vyšel z kostela, nejprve děti, pak spousta učitelek,
zpívaly Chvalte ústa v cizím jazyce

– Ať se starají

o svou společnou vinu, u nás máme dost
každý své... Každý Číňan smí mít rád svou vlast,
a smějí-li teď zpívat, je to jejich věc –
Vtom se obrátil anděl, který uzavíral průvod,
a tváří tvář plamenné výčitce,
snad se ani neobrátil, spíše se něco pohnulo –
společná vina, ale bylo to horší než účast na něčí smrti;
mít rád svou vlast, mít podíl na zločinech,
když přece každý Číňan... „Uznávám,“
chtěl říci, „je to pravda,“ ale najednou
měl ústa plná krve, takže nemohl
nic vysvětlit

Být chlapcem, tak jsem si přála
dát život za velkou věc
A člověk pozná přec
tu, jež by za to stála

Sardinský bubeníčku,
svědku těch předsevzetí
Noc přísah dávných dětí
nechala hořet svíčku

a tváře starostlivé
se tísní kolem ní
Hodino vábení
smrti, ať přijde dříve

se všemi jistotami,
které už napřed víš,
však svíčka hoří níž
a budou navždy sami

Však ještě slyšet hlas,
který dnes jinak pálí
Což my jsme za věc stáli,
že nevybrala nás

A vidíš, odcházeje
tu malou dětskou stráž
Někdy se třeba dáš
za mň, a bez naděje

Jak by to mohlo být jinak,
než že za tím ubohým slabomyslným dítětem
jde anděl Michael, Gabriel i Rafael
a drží korunu slávy
nad jeho ubohou hlavou

Dají mu plášť spravedlnosti, palmu nevinnosti
a nad jeho smrtí Eliáš
zastaví ohnivý vůz
a ptáci budou zpívat a láska si navždy ponechá
nezadatelnou svobodu, koho chce milovat nejvíc

Tak jistě, jako že bude zítra ještě utrpení,
tohle se musí dít,
a je-li pravda jen trochu ústupnější
moudrosti bohatých a šťastných, nechci žít

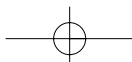
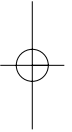
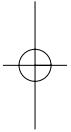
Ať se jim lépe dýchá, proboha,
a dýchání jim nepůsobí nesnáze
s úzkostí, která vždycky přijde s tím
Nenech je umřít v zoufalství a ve zkáze

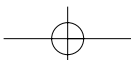
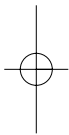
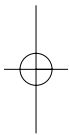
Hlavně, ať se jim dýchá lépe... Vždyť jsi mohl chtít
člověka tak, že dýchat ani nemusí,
aby snesl bez hrůzy tu přestávku,
anebo klidně naposledy vdechnul si

Ale že je v nás tak velká žízeň po vzduchu,
že se srdce zmítá v záchvěvech,
udělej s nimi něco, hlavně rychle,
dopřej jim ve své lásce znova nabrat dech

Budeš-li však příliš otálet,
jakpak to unesou,
vždyť je pak budeš svírat celou věčnost
jak výkřik hrůzy na prsou

Na sny

Vášni vzdávat se všeho
když člověku vezmou něco,
neponechat si ani jediný nepatrný sen,
ani jednu lásku, ani jednu malou vzpouru
Křičet by bylo zbabělé
Možná že už jsme tak stateční,
že kdyby někdo přišel a řekl:
každý desátý ať se připraví na smrt,
začali bychom se všichni vážně odpočítávat
„Ale to je zbytečně mnoho,“ řekli by nám bodře,
chceme jen něco, život si laskavě nechte,
jako když se vracejí drobné
A pak bychom se dali všichni do smíchu,
hrozně bychom se tomu nasmáli,
je to tak krásné se zmýlit,
být překvapen nějakým dobrem,
přesvědčit se, že jsou věci lepší a ušlechtlejší,
že jsme je viděli horší, než jsou

A jednou poznáš: věci života
nejsou tak hutné... Ostré denní světlo
je zatemňuje a veliká touha
jim dává tvar, takže se nerozplynou
Tvoje srdce se dotýká
jak slepý prsty drahých tváří
a hněte ke svému obrazu
temnou strastiplnou látku
Jen klid! bratříčku srdce, až ti ustoupí
z dosahu prstů tvář, začaté dílo,
neboj se tmy Potom si vzpomeneš,
kdo tobě dává tvar svým pohledem

Jak se tu všichni tísníme
v těch velkých mezihvězdných prostorách
Postele vystupují na chůdy
Děti spí nad sebou, až je strach

Všude, kam pohlédneš, někdo se ukládá
ke spánku Polštáře Matrace
Všude se musí žít a hlavně vyspat se
Myslím: Vesmír není tak velký, jak se zdá

Byla by lidská duše také stísněna
z nesmírných prázdnot, z nichž je zhotoven
ten vesmír, který zná z dívání na hvězdy?
Má málo místa pro ni? Není jí domovem?

Copak je s tebou, duše, zase chceš
se tady zařizovat

Už zase sháníš, sotva vydechneš,
vše, co nemůžeš potřebovat,

jak pomatená vlaštovka, jež sbírá
na hnízdo, když má čas letět k svým,
a lepší bezhlavě, kde zbyla škvíra,
zatímco temní noc Ach, tajemství

úniku, já je znám, když těžkne ticho
nad námi, strach, že sebe ztratím...

Však řekni, k jaké práci utíkali bychom,
kdyby se navždy přestal po nás ptáti?

Tak veliké rozlohy
pro tuhle jedinou hlavu
Snad platí jiný čas
než v tom jediném srdci

Snad je tam někde naděje,
ale co ty s ní
Jiné žízně chtějí
jiné naplnění

Jiný hlad
chce být jinak utišen,
ale pro tebe není jiná láska, než ta, co máš,
není jiný sen,
než ten, do něhož jsi narozením pad
Ať jasní andělé mají tváře kamarádů,
které měl tady člověk rád

Jen s těmi nejposlednějšími,
kteří se tlačí vždycky až na konci,
a když na ně někdo promluví,
ani se necítí osloveni,

a když jim někdo slibuje, už ani nevztahují
sliby na sebe,
už nejsou takoví, aby jim někdo něco sliboval –
když zavolají jejich jména, začnou se rozhlížet,

přitom lapají slova, protože všechny rozmluvy
s mocnými se drží daleko vpředu,
jich se už nikdo na nic nezeptá,
nejsou takoví, aby se jich někdo ptal...

Ale mezi nimi stojí On, svá ramena
něžně kolem nich, jen s lítostí –
když se dají příliš ochotně do smíchu,
kdykoli někdo mocný vpředu udělá vtip

Což tomu doopravdy věříme,
že jsme vhodní, slušní a rozumní,
kdo zlý a šílený nás o tom přesvědčil
a vlil nám takovou nedůvěru v naše srdce?
Ach, v hloubi svého nitra jsme stále špinaví, otrhaní
a plní bídy,
pijeme vodu, v které se myjeme,
a vůbec nepatříme do lepší společnosti,
ale do světa Božího

Přitom máme strach ze svého domova
jako cikán, který vzpomíná na hliněnou podlahu,
držíme svou duši zkrátka,
mohla by nás znemožnit
Ale až se nás svět nabaží,
naší přetvářky, slabosti a nepořádku,
strašlivého nepořádku, který dovede nadělat láska,
naší rozpolcenosti, stesku po Bohu
i touhy sytě a bezpečně žít

Až s námi naloží jak s cikány,
kteří si udělali špinavé hnízdo
uprostřed vkusného nového sídliště,
pak... všechna srdce, pak přijde úleva z pravdy,
že nejsme než otrhanci, smetí pod Božíma nohama
Až přejde první nával ponižujícího
strachu, usmějeme se na sebe s úlevou

Ještě tu jsme A ještě dnes
svítíme večer Ještě hovoříme,
aniž bychom se rozloučili
Zítř se přece uvidíme zas
To „přece“ je nad mé síly

Dnes ještě máme čas
nemluvit spolu vážně, jako v rodině
můžem se mýjet, ruku na klice
a mluvit na půl úst... Ach, něho bez záruky,
nejbližší nemusejí zdravit se
jak cizí podáváním ruky

Bylo by to nezvyklé a taky trochu k smíchu,
zatímco se hloubí místo v nás,
kudy vnikne věčnost, a tam v síni
je slyšet kroky mrtvých Ještě nyní
tu jsme a hledáme se v tichu -

- a vážně, je to trochu divné, přísahám,
že den nás jednou opustí a půjde bez nás sám
I noci ještě jsou,
jen trochu rozpačité jako před cestou

Když se setmí, náhle všechny lásky
ukazují ve všech oknech
planoucí a dětsky vyjevené tváře
Bůh je ochraňuj, střež jejich nepokoj!

Nemohou se přece pustit z objetí,
co kdyby nenašli pak ruku druhého...
Kéž aspoň na chvíli se mohou spolehnout,
že tohle nikdy nezmizí...

A když ráno rozšvelejí zdi
sykavé hádky, kterými i dým
začne vyrážet prudčeji z komína,
kéž všichni svatí jdou je spořádat

a usmířit, aby se nemračili
u večerního jídla... Ale já,
po tom všem, co je láska, strasti lásky,
chci sedět večer tiše na prahu
a bafat klidně z dýmky, kterou koupím si

Ani by to nemusel být strach ze zkázy
Mohl by to být také nápor nevyslovitelné naděje
Mohla by to být hodina docela podobná všem ostatním
Ulice by byly docela tytéž
Ale najednou by nám připadalo k smíchu,
co je nyní důležité, a něco zcela jiného
by bylo velmi vážné a ta divná vážnost
ve vichru naděje by postrkovala kočárky,
stařenky na lůžkách by byly plny očekáváníí
a slepý pán na rohu, co prodává Večerní Prahu,
otřel by pozorně své brýle, které mu nejsou nic platné
Něco by bylo tolik platné všem, že by i potulná kočka
dostala novou důležitost
V ulicích by bylo plno jako kdykoli jindy
Všichni by mluvili hlasitě, jako jsou zvyklí,
bylo by to jako něco smluveného, protože naděje
už vnikla do jejich srdce

Ale když míjejí výklady – radost je vždycky
trochu lhotejná k něčemu, co ji nezpůsobuje –
prodavači vybíhají z obchodů a křičí za nimi:
„Vezměte si ještě mýdlo, igelitové pláště
a také klobouky, brýle proti slunci, kožená šitíčka!
Vezměte si to Nám už to není zapotřebí
Jsme přece všichni před velkou cestou!“

Ještě se klepají koberce a rány klepačkou
komusi chtějí dokázat, že všichni doma jsou,

oběd se ještě vaří, jako by
se měl jíst na věky, však tma už postupuje do chodby

Snad by se už mohlo přestat uklízet, ba, toť se ví,
však to by bylo strašlivé, tak překotně se blížit k tajemství,

na něž jsou srdce dětí dávno připravena
- drží si v postelích pár drobných vět a jména,

kdežto srdce velkých v strašné nedůvěře
dál drhnou podlahy, okenní rámy, dveře...

Kdybychom nemuseli začínat
pokaždé tak unaveni!

To není výtka... srdce mnohých z nás
ušlo mnohý kilometr za posledních pár let
v malých botách, s puchýři na nohou,
a hotoví se k další cestě... Polnice!
Anebo kolovrátek, pláč tam pod okny,
to je ta píseň, co volá do zbraně?
Děti, postele, ubohé domácnosti,
není výjimky A neodbytná výzva
se týká žen a dětí víc než mužů,
kteří spíš přeslechnou, co slyší tamti vzadu -

Ach, posledňáci,
jak špatně se to jde, když děti tlačí boty,
musí se přezouvat, zatímco poháněč,
ten nynější čas s bičem, stojí nad námi -
dobře ví, že to zdržuje, není-li každý sám,
on nemá děti... tyhle nejsou jeho,
i to nejmenší už patří věčnosti,
která je nerada půjčuje jak matka...

A jak cestou přibývá maličkých (Tomuhle
ještě nikdo nedoved zabránit) - máme jít rychleji,
rychleji, rychleji, aby stačili rychleji zapomínat
- ti malí, slepí, se splihlými vlásky a sajícími ústy -
věčnost, kterou nabrali s prvním dechem

Zas tiché noci

jako když onemocní všechny děti,

jedno pomáhá druhému,

vzbouzejí se, chodí se napít,

jedno dostane žízeň od druhého

Ale kam, kam Všechny se najednou začnou smát

nějaká hloupost je rozesměje

Ach, uzdravené obličej, rozveselené oči,

drobné uzdravené prsty

Už nemůžeme spát, musíme jít,

objímáme se potmě, vyjdeme ven

i jiné potkáme

Milí,

zas prostě zhluboka budeme žít,

ze všech temných koutů

budeme šťastně přihlížet

Co je tu tvého? Ani náš život
nám nebyl známý Na každé zastávce
hledáme lék proti údivu,
jak jsme sem přišli...

Ani vzpomínky,
stopy ve sněhu nám tak docela nepatří,
jako by se už nehodily k nohám,
které je vytiskly Byl jsem to vskutku já?

Útěcho podobnosti, bratříčkové bližní,
neznámí sobě, tak spolu mjííme
rozlehlé budovy dětství, pak stále nižší střechy
a užší uličky, které se dále úží
v našem dechu, však o to širší
obloha nad hlavou Až bude nám
proklouznout tísní, těsnější než vteřina,
která nás pojme,
budem to vskutku my,
- i ve stopách bot, z nichž jsme vyrostli,
shledáme se sami se sebou

Jak vylétají tóny, když se přidávají
horny v orchestru Hle, bdělé soustředěné tváře,
dovedné velké ruce, které objímají nástroj,
ústa, která umějí dělat hudbu...
Kdyby se jich někdo ptal: Co je hudba?
Tak podívejte, řekli by a dali by se do smíchu
jako děti, které nedělají rozdíl mezi viditelným
a neviditelným
Potom jdou domů,
vytrásají hudbu ze šatů a z duše,
aby mohli mít ještě nějakou lásku

Po tolika mrazivých dnech
jde orchestr za krásného jara,
už zažili radostnější čas,
když v zimě drkotali v posteli
anebo seděli za svými pulty,
jejich nohy se zvedají jen strašnou zodpovědností
– ano, tehdy se povzbuzovali, a když někdo umřel,
brali do ruky něžně jeho nástroj –
musejí překračovat lidi, kteří spí na silnici,
kteří je chytají za nohy, jako se chytají vůbec
krásné drásavé hudby

Zachránit se na věky
se všemi mrtvými hudebníky,
kteří už nikdy nevyładí své nástroje
opuštění s vyčítavou pamětí

Už nikdy nevzruší své srdce,
které tak jasně rozeznávalo
dobrou a špatnou hudbu... Říkali jim, že hudba mluví
k věčnosti,

ale kde jsou ti, kdo to říkali, a kde je hudba?
Jak mají najednou tvář tvář pravdě...
když celý život záleželo jenom
na dobrém a správném opojení hudbou Kdo ví,
že bylo důležité něco jiného -

Jak je jim to nezvyklé, jak bolestné
tak oněmět Můj Bože, odpusť jim,
že znali to vše, co nyní drtí je,
a vrať jim alespoň jeden tón, ten nejslabší

Francisi Jammesi, tvůj oslíček
už vešel do ráje Tví oslíci
ještě se plahočí, nad hlavou svatozář pokory
po nekonečné prašné silnici

Za stěnou jsou slyšet vzdechy a štkaní,
jako když člověk slyší u sousedů pláč,
už spolu nemluvíme, chvatně se objímáme,
všichni mají tváře šedivé nevyspáním,
oči žíznivé touhou

Hle, všechny ty zahanbující důvěrnosti,
strašná únava jednoho z druhého,
křik malých dětí, cinkot nádobí,
všichni vešli do ráje
– jako když se sejdou ztracení lidé
v jedné přeplněné kuchyni plné páry –
i se steskem, který také nemohl být
navěky sám a opuštěn

Kdo bude mít s tebou trpělivost,
kdo ti dá najíst a kdo
tě bude chránit před krutým světem,
kde najdeš takové pohodlí,
kdo ti dovolí dělat zbytečnosti
a neřekne jednou: Dost, jděte se svými věcmi do bláta
A najednou bude konec všemu,
konec postelím, hrncům, světlu, konec všemu,
nějaká trpělivost se vyčerpá,
jako by člověk žil v půjčeném domku
a hltať ještě za horka cizí oběd
a všechny děti seděly kolem a radovaly se
a cizí slepice by si také přicházely nazobat pod stůl,
jako by také nemohly uvěřit v upřímnost dárce,
i kdyby se najednou otevřelo celé nebe
s přejícími anděly...

Ještě leží snůh na střeóhách,
měsíce bílo, jak bylo kdy
Jen ze všech domů stoupá deóh
škvírami pod dveřmi a pod schody

Snad... kdyby pad člověk tváří do sněhu,
zaóne snůh hned tát u jeho úst
Snad má v sobě ještě tolik tepla,
že kolem zaóne rychle tráva růst

Bolestná vzájemnosti,
spěšné kroky ve tmě,
plaché doteky na ulici,
radost, abychom ji mohli sdílet

Jak je krátké, co žijeme,
minulost natahuje ruku přes nás,
čekáme na výkřik a zatím
stromy začínají sestupovat ze svahu

Kam zmizel široký obzor
nesmírné teskné krajiny
Kam uletěli ptáci
Tiše jdou
neproniknutelné dny
Co je za vámi, kdo jde za vámi,
šediví bratři
Ještě jsou někde stromy,
ještě jsou věčné hvězdy,
ale pro nás jen záblesk,
pruh světla přejíždějícího auta v okně
a potom zas tma
Ještě se někdo zastaví na skok,
uteče v půli slova
Něžná tvář stařenky

Už nikdy nepřijde náš čas,
který ještě nepřišel
Zajdeme beze stopy,
i vy, podivné příběhy

Zatímco vstupují stále noví a další
na otevřený svah života,
ale to je jejich výzva, naše ne
To je jejich čas, ne náš

Naše výzva nepřišla,
ačkoli jsme byli také vyzváni
(v tom jsme se nemohli mýlit),
také nemohla projít mlčky kolem nás

Náš čas nepřijde,
ale také neprošel a neminul,
znamená-li to ještě čekat,
tedy jen z poslušnosti, ne už z naděje

Nemohou být všichni tak vinni,
dávají si vzájemně jíst,
podávají si navzájem jídlo do úst,
dívají se přitom na chmurnou oblohu

Kdo říkal, že hříchy prostých lidí
volají o trest
To jen láska příliš netrpělivá
volá jim o smrt

Že nejsou připraveni? Každý je kdykoli připraven
přijímat lásku Nikdo

se jí ještě dost nenabažil

Nemusejí se na to připravovat

Kdyby přišel někdo, kdo je dávno miloval,
někdo, proti komu by nemohli nic mít,
přijali by lásku, jako tisíckrát přijímali lásku,
jako samozřejmost, něco, co jim náleží,

ačkoli dobře vědí, že jejich cena je jaksí menší
než cena, kterou jim přisuzuje kterákoli láska
třeba dost lhostejného a sobeckého
a unaveného srdce, jako je jejich

Nás potěší svatý František,
uvidíme na zasněženém dvorku jeho kolo,
vejde dovnitř,
podepře nám hlavu,
přidrží nám mezi zuby láhev
a řekne: Jak jsem vás měl rád!
Napřed vezme ty, kdo jsou na tom nejhůř,
a procitnou všichni do světla,
- už se nebudou navzájem škrabat do rukou
a plakat na záchodě -

- Myslím na to, když jdu z práce,
večer blízko spánku
Ale co? To je zvláštní...
Kdykoli se člověk utěšuje něčím jiným,
než kroky svatého Františka na dvorku,
pocítí takovou bolest, že si přeje zemřít

Aby se uzdravili všichni nemocní,
vstali z postelí, šli na ulici a pak někam ven
a všichni slepí a hluchí
a slabomyslní by stiskli ruce svým přátelům
s moudrýma výmluvnýma očima
A lidé, kteří stonají se srdcem,
uvolnili by ruku, kterou si je pořád tisknou,
a nabrali by zhluboka dech A všechny uzdravené děti
by utíkaly s hlasitým křikem
umřít s díky, umřít s vděčností
A nemůže-li se to stát, proč, nikdy nepochopím,
ať přijde alespoň mocný anděl hlubokého spánku
plného vidin ráje, třeba dětského,
s hodnými zvířaty
Ať se vědomí potopí a chvěje se
dobrými obrazy ve spánku,
vždyť hlas volající k blaženosti jako matka budící dítě
najde si je, třeba leželo roztříštěno
hluboko na dně moře

Vpusťte nás do ráje; jsme hotovi -
jen hlavně rychle, bez odkladu
My si ho zasloužíme Bůh to ví,
ne pro ta dlouhá léta hladu,

ale pro hrůzu, kterou spatřili jsme, žel,
již ani náš Pán tehdy neviděl,
a když se nedá žít a spatřit více,
zbývá nám ještě z ran svých uzdravit se

Je-li tam někde život, je náš, pravdaže,
sladkého království jsme bední poddaní?
Jestliže však tvoje ruka hrůzu nesmaže,
pak zbav nás života, ať víc nás neraní

Obejmeme se rychle,
kde zůstali poslové radosti
Tak nás přece pochvalte,
jako když se má dítě připravit na něco hrozného
Řekněte, že jsme si zvlášť zasloužili úctu,
protože jsme si uměli about boty,
protože jsme nakreslili panáka

Čekají nás s korunou slávy,
aby nám ji nasadili na hlavu,
protože noc je tak sirá
Něco bylo tak smutné, tak šílené,
dají nám stříbrné šaty se zelenými knoflíky,
nové srdce, nové nohy,
nové dětské hrdé stopy na sněhu,
novou důvěru (jestli)

Něco člověku protklo duši,
něco vzdáleného a krásného,
jako když se vrátí smazaná tvář
bez proseb zoufalé paměti,

najednou se nám splní,
co jsme si přáli a nač jsme zapomněli,
jako bychom získali v jediném okamžiku
všechno promarněné a zmizelé,

co už jsme jednou zažili,
ale teprve teď se tomu otevřela duše
Tentýž poryv větru udeřil do okna
Dny dávno ztracené jsou tu zas

Ať je každé dítě doprovázeno
láskou rodičů Ať jsou všichni rodiče doprovázeni
láskou mrtvých, ať jsou všichni mrtví provázeni
láskou Boží, kterou ať doprovází láska bez konce

Osamělý dni

tolika osamělých lidí, ptáku, který také nevíš
co je to konec, ačkoli také nejsi vyňat ze smrti
Pro nás je jen to, že jsme neměli dítě,
a nyní je máme,
byli jsme malí, najednou jsme velcí,
někdo zmizel, po někom pláčeme,
někdo je najednou tady, dostal zajímavé jméno
Ach, dětinskosti, hlouposti všech jistot, osamělosti
všech jistot, tvrdosti všech jistot,
které vypadají nejměkčí a nejněžnější
Každé dítě leží tváří do bláta a pláče,
zatímco všichni rodiče stojí nad ním bezradně
s chladnou hrůzou, kterou nic neroztaví,
a přece mír Boží prší hustě, nenechává žádnou skulinu

D O S L O V

Je třeba začít připomenutím: Hana Prošková debutovala sbírkou Oblaka ve stejné edici a ve stejném roce (1962) jako Alexandr Kliment, Ivan Wernisch, Petr Kabeš a Jiří Gruša. Avšak – podobně jako Kliment – vzápětí „dezertovala“ k próze. V paměti čtenářů zůstává nejspíše jako autorka mnoha detektivních novel, v nichž tento žánr pozvedla k literatuře a navíc mu dala punc českosti.

Když se mi překvapivě dostal do rukou rukopis jejich básní, veršů autorkou zamlčených, skrytých a teprve v pozůstalosti objevených, položil jsem si otázku: Je správné vydávat texty, které sama autorka zřejmě vydat nezamýšlela? Po několikerém přečtení odpovídám: Ano.

Básně shrnuté pod přílehlavým názvem Zametačky snůhu nemají žádnou dataci, ale zjevná příbuznost poetiky a témat je přibližuje ke klimatu prvotiny: Jsou jakýmsi zralým, tesknějším a vědoucejším dopovězením otázek, které si kladla mladá básnířka. Jsou to básně upřímné víry, ano i víry v Boha, v nichž neokázalost a prostota jsou ražbou pravdivosti, a tedy pravým opakem „básnění“.

Vím, jak snadno se dnes verše píší a tisknou. Proto si tím víc vážím básní, které byly psány pro domo sua a přitom mohou jaksi navzdory oslovit právě tou skromností a soukromostí – ne fajnšmekry, ale čtenáře, kteří přistupují k poezii s nedůvěrou či s ostychem.

Pavel Šrut

O B S A H

NA PTÁKY

Neznáš ty také úsilí	9
Zas kráčím starou silnicí	10
Skřivánku	11
Když přijde mráz	12
Stromy	13
Ještě stromy	14

NA LÁSKU

Ta dýmka, kterou kouří na mraze	17
Když sedí u mne za stolem	18
Když někdy sotva chápu, co mi říkáš	19
Bez, lavičky, zas jdeme zavěšeni	20
Říci, jako se říkává	21
Vší tou láskou, něžností, vřelými slovy	22
A ty, co kromě zlých vtipů	23
Utiš se...	24
Ach, je to podlé	25
Okna jsou zastřena v té hospůdce	26
Měli bychom mít také radost	27
Můj Bože, vždyť já vím	28
Když jsem s ním	29
Už na tom nezáleží, jsem-li rozumná	30
Ta milá Lucie, s níž kdysi rozmlouvala	31
Kdyby to na nás mělo přijít	32

At už mám bílé vlasy, láska má	33
Až přijde jaro, vyjdem do ulic	34
Že si jednou budeme cizí?	35
Jak vypadáme uboze	36

TI DRUZÍ

Zvolna jsme vedle sebe šly	39
Mají někdy tak ošklivý výraz	40
Tolikrát jsem jí nebyla dobrou přítelkyní	41
Někdy jsou šaty těžké k nošení	42
A věčně zapomenuté věci	44
Veliké přání ví, jak dojít na ten práh	45
Bojím se, že každou záludnou vteřinu	47
Nevidět její tvář, jen stín, jenž kráčí za ní	48
Ach, to by byla hrůza, kdyby má babička věděla	49
Tam rostou jalovce	50
Starý pokoj má cizí nájemníky	51
Když byl nemocen	52
U vás je tak teplo	53
Když se mnou cizí slečna spává v pokoji	54
A když mi někdo povídá	55
Zametačky sněhu	56
Ten cizí pán dnes večer v tramvaji	57
Ne, to nebylo hvězdami	58
Kde je ten most	59
Vyčítala mi mé mlčení	60

Nějaká strašná závist stála na chodníku	61
Být chlapcem, tak jsem si přála	62
Jak by to mohlo být jinak	63
Ať se jim lépe dýchá	64

N A S N Y

Vášni vzdávat se všeho	67
A jednou poznáš	68
Jak se tu všichni tísníme	69
Copak je s tebou, duše	70
Tak veliké rozlohy	71
Jen s těmi nejposlednějšími	72
Což tomu doopravdy věříme	73
Ještě tu jsme	74
Když se setmí, náhle všechny lásky	75
Ani by to nemusel být strach ze zkázy	76
Ještě se klepají koberce	77
Kdybychom nemuseli začínat	78
Zas tiché noci	79
Co je tu tvého?	80
Jak vylétají tóny, když se přidávají horny	81
Po tolika mrazivých dnech	82
Zachránit se na věky	83
Francisi Jammesi, tvůj oslíček	84
Kdo bude mít s tebou trpělivost	85
Ještě leží sníh na střeších	86

Bolestná vzájemnosti	87
Kam zmizel široký obzor	88
Už nikdy nepřijde náš čas	89
Nemohou být všichni tak vinni	90
Nás potěší svatý František	91
Aby se uzdravili všichni nemocní	92
Vpusťte nás do ráje	93
Obejmeme se rychle	94
Něco člověku protklo duši	95
Ať je každé dítě doprovázeno	96
DOSLOV (Pavel Šrut)	98

HANA PROŠKOVÁ
ZAMETAČKY SNĚHU

Výbor z pozůstalosti autorky uspořádala
a redigovala Kateřina Závadová.

Doslov napsal Pavel Šrut.

Frontispice nakreslil Prokop Závada.

Obálku a grafickou úpravu navrhl,
sazbu provedl Aleš Krejča.

Vydalo nakladatelství Aurora,

Opletalova 8, Praha 1,

jako svou 180. publikaci

roku 2004.

Vytiskla tiskárna S-TISK, s. r. o.

Žižkova 448, Vimperk.

Vydání první.

d.

